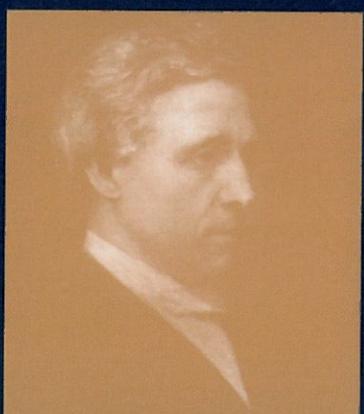

ПРАКТИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ
НА НЕВРОЛОГИЯТА И ПСИХИАТРИЯТА

ЕПИЛЕПСИЯТА - СВЕЩЕНАТА БОЛЕСТ

под редакцията на д-р П. Божинов

ЕПИЛЕПСИЯТА – СВЕЩЕНАТА БОЛЕСТ

ПРАКТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО

Под редакцията на д-р П. Божинов, д.м.

Рецензенти:

Доц. д-р Стоян Божинов, д.м.

Доц. д-р Бойко Стаменов, д.м.

Първо издание, 2005

Издател: "Бойко Стаменов" – София

EPILEPSY – THE SACRED DISEASE

PRACTICAL GUIDELINE

Edit by: P. Bozhinov

Reviewers:

Assoc. prof. Stoian Bozhinov, MD, PhD

Assoc. prof. Boyko Stamenov, MD, PhD

First edition, 2005

Published by: Boyko Stamenov Company – Sofia

ISBN 954-90688-5-4

Всички права запазени. Не се разрешава копиране, възпроизвеждане, както и разпространение на книгата или части от нея, по какъвто и да е начин без писменото разрешение на издателя и авторите.

All rights reserved. No part of this publications may be reproduced or distributed in any form or by any means, or stored in a database or retrieval system, without the prior written permission of the publisher and the authors.

© Boyko Stamenov Company

© P. Bozhinov, G. Panov, D. Maslarov, R. Kalpatchki,
S. Alexandrova, S. Cekov, F. Kirov, H. Kostov

ПРАКТИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ НА НЕВРОЛОГИЯТА И ПСИХИАТРИЯТА

Пламен Божинов • Георги Панов
Димитър Масларов • Росен Калпачки
Силвия Александрова • Стефан Цеков
Филип Киров • Хрисимир Костов

ЕПИЛЕПСИЯТА – СВЕЩЕНАТА БОЛЕСТ ПРАКТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО

Под редакцията на д-р П. Божинов

СЪДЪРЖАНИЕ

ВИДОВЕ НА ЗАБОЛЯВАНЕТО ЕПИЛЕПСИЯ 25

Пл. Божинов

□ Какво представляват епилептичните пристъпи и епилепсия	25
□ Разпространение на епилепсията (епидемиология)	25
□ Причини за епилепсията (етиология)	25
□ Видове епилепсия	26
▪ Локализирани (парциални) епилепсии	29
- Локализирани идиопатични епилепсии	29
- Роландова епилепсия (идиопатична епилепсия с центро-темпорални спайкове)	29
- Бенигнена детска окципитална епилепсия с късно начало (тип Gastaut)	30
- Бенигнена детска окципитална епилепсия с ранно начало (или Panayiotopoulos синдром)	30
- Идиопатична фотосензитивна окципитална епилепсия	31
- Ситуационно свързани окципитални епилептични пристъпи	31
- Локализирани симптоматични епилепсии	32
- Прости парциални пристъпи с моторни (двигателни) прояви	32
- Прости парциални пристъпи без двигателни прояви	33
- Комплексни парциални пристъпи	33
▪ Генерализирани епилепсии	34
- Генерализирани идиопатични епилепсии	34
- Доброкаществени гърчове на новородените	34
- Абсанси (пикнолепсия)	34
- Ювенилни (юношески) абсанси	35
- Ювенилна (юношеска) миоклонична епилепсия (impulsiv petit mal)	35
- Grand mal (голям епилептичен припадък) при събуждане	36
- Генерализирани симптоматични епилепсии	36
- Blitz - Nick - Saalam (BNS) гърчове (West - синдром)	36
- Lennox - Gastaut синдром	37
▪ Локализирани и/или генерализирани епилепсии	38
- Гърчове на новороденото	38

- Grand mal (извън grand mal при събуждане)	39
- Температурни (фебрилни) гърчове	40
Идиопатични температурни гърчове	40
Симптоматични температурни гърчове	41

РАЗПОЗНАВАНЕ НА ЗАБОЛЯВАНЕТО

(ПОСТАВЯНЕ НА ДИАГНОЗА) 43

Пл. Божинов

□ Събиране на предварителна информация за:	43
■ Вид на припадъка	43
■ Начало и време на настъпване в деновонощието, честота и продължителност	45
■ Причина за пристъпа	45
■ Развитие на детето в ранна детската възраст и детската градина	45
■ Психично, интелектуално и физическо развитие, училище	46
■ Професия и брак	46
□ Общ преглед (соматичен статус)	46
□ Неврологично изследване	46
□ Лабораторни изследвания	47
□ Изследване от очен лекар	47
□ Електроенцефалография	48
■ Нормална ЕЕГ	48
■ Абнормална ЕЕГ	48
■ Специфични ЕЕГ промени	48
- Специфични ЕЕГ промени по време на епилептичен пристъп	49
- Специфични ЕЕГ промени в интервала между пристъпите	49
■ Неспецифични ЕЕГ промени	49
- Дифузни неспецифични промени	50
- Локализирани неспецифични промени	50
■ Провокационни методи по време на ЕЕГ	50
1. Повтаряне на изследването	50
2. Хипервентилация	50
3. Интермитентна фотостимулация	50
4. Слухова стимулация (аудиостимулация)	51
5. Отваряне и затваряне на очите	51
■ Други методи за откриване на промени в ЕЕГ	51

....39	1. Мозъчна картография	51
....40	2. Удължено ЕЕГ изследване	51
....40	3. Видео-ЕЕГ	51
....41	4. ЕЕГ по време на сън	52
	5. Магнетоенцефалография	52
□ 43	□ Невроизобразителни изследвания	53
	▪ Рентгенография на черепа	53
	▪ Компютърна томография (КТ)	53
	▪ Магниторезонансна томография (МРТ)	54
	▪ Специални невроизобразителни методи	54
....43	□ Невропсихологични изследвания	55
....43	□ Обща оценка на различните диагностични методи	55

ЛЕЧЕНИЕ НА ЕПИЛЕПСИЯТА57

Р. Калпачки, Пл. Божинов

....45	□ Въведение	57
....46	Пл. Божинов	
....46	1. Кога да се започна лечението?	57
....47	2. Амбулаторно (извънболнично) или болнично лечение?	58
....47	3. Кой трябва да лекува?	58
....48	• Задачи на личния лекар (ОПЛ) след припадък, който може	
....48	да се класифицира като епилептичен	59
....48	• Задачи на специалиста невролог от доболничната помощ	59
....48	• Задачи на епилептолога	59
....49	□ Видове, принципи, антиепилептични	
....49	медиикаменти, режим на болните и терапевтично	
....50	лекарствено мониториране	60
....50	Р. Калпачки	
....50	▪ Лечение на епилепсията в зората на 21-ви век	60
....50	▪ Видове лечение на епилепсията	60
....50	▪ Налага ли се да се започне лечение на епилептичните пристъпи	
....50	и кое е най-подходящото време за това?	61
....51	▪ Принципи на лечението	62
....51	▪ С какво се лекува епилепсията?	63
....51	• Лекарство, медикament, препарат	64

1. Карbamазепин (Carbamazepine)	65
2. Медикаменти на валпроевата киселина (валпроати)	66
3. Фенитоин (Phenytoin)	66
4. Фенобарбитал (Phenobarbital)	67
5. Бензодиазепини (Diazepam, Clonazepam, Nitrazepam)	67
6. Етосуксимиди (Ethosuximide)	68
7. Ламотрижин (Lamotrigine)	68
8. Топирамат (Topiramate)	68
9. Окскарбазепин (Oxcarbazepine)	69
10. Габапентин (Gabapentine)	69
11. Тиагабин (Tiagabine)	69
12. Леветирацетам (Levetiracetam)	69
■ Лечение на епилептичен статус	70
■ Какво означава ефективно лечение?	70
■ Терапевтично лекарствено мониториране?	71
■ Кога да спрем лечението?	76
■ Кои медицински специалисти лекуват епилепсията?	77
■ Как да помагаме на лечението?	77
■ Режим на болните?	79

АНТИЕПИЛЕПТИЧНИ МЕДИКАМЕНТИ (ПРОТИВОЕПИЛЕПТИЧНИ СРЕДСТВА) 83

Д. Масларов, Пл. Божинов

□ Дозировка и начин на приложение	83
■ Carbamazepine	83
■ Clonazepam	84
■ Diazepam	84
■ Ethosuximide	85
■ Felbamate	86
■ Gabapentin	86
■ Lamotrigine	88
■ Levetiracetam	89
■ Lorazepam	90
■ Nitrazepam	91
■ Oxcarbazepine	91

..... 65	▪ Phenobarbital	92
..... 66	▪ Phenytoin	92
..... 66	▪ Primidone	93
..... 67	▪ Tiagabine	94
..... 67	▪ Topiramate	94
..... 68	▪ Vigabatrin	96
..... 68	▪ Valproate	97
..... 68	▪ Zonisamide	98
..... 69	□ Противопоказания	98
..... 69	▪ Carbamazepine	98
..... 69	▪ Clonazepam и Diazepam	98
..... 69	▪ Ethosuximide	99
..... 70	▪ Felbamate	99
..... 70	▪ Gabapentin	99
..... 71	▪ Lamotrigine	99
..... 76	▪ Levetiracetam	99
..... 77	▪ Lorazepam и Nitrazepam	99
..... 77	▪ Oxcarbazepine	99
..... 79	▪ Phenobarbital	99
..... 83	▪ Phenytoin	100
..... 83	▪ Primidone	100
..... 83	▪ Tiagabine	100
..... 83	▪ Topiramate	100
..... 83	▪ Vigabatrin	100
..... 83	▪ Valproate	100
..... 83	□ Бременност и кърмене	100
..... 83	▪ Carbamazepine	101
..... 83	▪ Clonazepam	101
..... 84	▪ Diazepam	101
..... 84	▪ Ethosuximide	102
..... 85	▪ Felbamate	102
..... 86	▪ Gabapentin	102
..... 86	▪ Lamotrigine	102
..... 88	▪ Levetiracetam	103
..... 89	▪ Lorazepam	103
..... 90	▪ Nitrazepam	103
..... 91	▪ Oxcarbazepine	103
..... 91	▪ Phenobarbital	104

▪ Phenytoin	104
▪ Primidone	104
▪ Tiagabine	104
▪ Topiramate	105
▪ Vigabatrin	105
▪ Valproate	105
□ Влияние върху реактивността (шофиране и работа с машини)	106
▪ Carbamazepine	106
▪ Clonazepam	106
▪ Diazepam	106
▪ Ethosuximide	107
▪ Felbamate	107
▪ Gabapentin	107
▪ Lamotrigine	107
▪ Levetiracetam	107
▪ Lorazepam и Nitrazepam	107
▪ Oxcarbazepine	107
▪ Phenobarbital	108
▪ Phenytoin	108
▪ Tiagabine	108
▪ Topiramate	108
▪ Valproate	108
□ Нежелани лекарствени реакции	108
▪ Carbamazepine	108
▪ Clonazepam	109
▪ Diazepam	110
▪ Ethosuximide	110
▪ Felbamate	111
▪ Gabapentin	111
▪ Lamotrigine	112
▪ Levetiracetam	112
▪ Lorazepam	112
▪ Nitrazepam	112
▪ Oxcarbazepine	112
▪ Phenobarbital	113
▪ Phenytoin	113
▪ Primidone	114
▪ Tiagabine	114

... 104	▪ Topiramate	115
... 104	▪ Vigabatrin	115
... 104	▪ Valproate	115
... 105	▪ Zonisamide	117
... 105	□ Лекарствени взаимодействия	117
... 105	▪ Carbamazepine	117
... 106	▪ Clonazepam	117
... 106	▪ Diazepam	118
... 106	▪ Ethosuximide	118
... 106	▪ Felbamate	119
... 107	▪ Gabapentin	119
... 107	▪ Lamotrigine	120
... 107	▪ Levetiracetam	120
... 107	▪ Lorazepam	121
... 107	▪ Nitrazepam	121
... 107	▪ Oxcarbazepine	121
... 107	▪ Phenobarbital	123
... 108	▪ Phenytoin	123
... 108	▪ Primidone	124
... 108	▪ Tiagabine	124
... 108	▪ Topiramate	124
... 108	▪ Vigabatrin	126
... 108	▪ Valproate	126
... 108	▪ Zonisamide	128
... 109	□ Специални предупреждения и предпазни мерки преди употреба	130
... 110	▪ Carbamazepine	130
... 110	▪ Clonazepam	130
... 111	▪ Diazepam	131
... 111	▪ Ethosuximide	131
... 112	▪ Felbamate	132
... 112	▪ Gabapentin	132
... 112	▪ Lamotrigine	132
... 112	▪ Levetiracetam	133
... 112	▪ Lorazepam	134
... 113	▪ Nitrazepam	134
... 113	▪ Oxcarbazepine	134
... 114	▪ Phenobarbital	134
... 114	▪ Phenytoin	135

▪ Primidone	136
▪ Tiagabine	136
▪ Topiramate	137
▪ Vigabatrin	138
▪ Valproate	138
□ Предозиране	139
▪ Carbamazepine	139
▪ Clonazepam	140
▪ Diazepam	140
▪ Ethosuximide	140
▪ Felbamate	141
▪ Gabapentin	141
▪ Lamotrigine	141
▪ Levetiracetam	141
▪ Lorazepam и Nitrazepam	142
▪ Oxcarbazepine	142
▪ Phenobarbital	142
▪ Phenytoin	143
▪ Primidone	143
▪ Tiagabine	143
▪ Topiramate	143
▪ Vigabatrin	144
▪ Valproate	144
□ Приложение на антиепилептичните медикаменти при други заболявания	144
▪ Carbamazepine	144
▪ Clonazepam	145
▪ Diazepam	145
▪ Lorazepam	145
▪ Nitrazepam	145
▪ Gabapentin	145
▪ Oxcarbazepine	145
▪ Phenobarbital	145
▪ Phenytoin	146
▪ Topiramate	146
▪ Valproate	146

Еп

Ха

... 136	ЛЕЧЕНИЕ НА ЕПИЛЕПСИЯТА ЧРЕЗ СТИМУЛАЦИЯ	
... 136	НА NERVUS VAGUS (VNS)	147
... 137		
... 138	Хр. Костов	
... 138		
... 139	□ Анатомо-физиологични основи на стимулациите на Nervus Vagus	148
... 139	□ Механизми на действие	149
... 140	□ Технически характеристики на системата и използвани параметри за лечение	149
... 140	□ Индикации за лечение с VNS	151
... 141	□ Клиничен ефект	151
... 141	□ Страннични ефекти	153
... 141	□ Правила за сигурност	154
... 141	□ Заключение	154
... 142		
... 142		
... 142		
... 143	ФИЗИОЛОГИЧНИ ФАКТОРИ, ВЛИЯЕЩИ	
... 143	ВЪРХУ ЕПИЛЕПСИЯТА	157
... 143	Пл. Божинов, Ст. Цеков, Ф. Киров	
... 143		
... 144	Епилепсия и репродуктивно здраве	157
... 144	Пл. Божинов	
... 144	□ Правила за съвременно поведение при жени с епилепсия	
... 144	в детеродна възраст	157
... 144	▪ Поведение преди забременяване	157
... 145	▪ Поведение по време на бременността	158
... 145	▪ Поведение по време на раждането	158
... 145	▪ Поведение след раждането, кърмене	159
... 145		
... 145	Хормони и епилепсия	159
... 145	Пл. Божинов	
... 145	□ Хормонална контрацепция и епилепсия	159
... 146	□ Ефект на хормоналната контрацепция върху честотата	
... 146	на епилептичните пристъпи	160
... 146		

□ Нежелана бременност и менструални нарушения при жени с епилепсия, вземащи комбинирани орални контрацептиви и АЕМ	160
□ Ефект на АЕМ върху комбинираните орални и други контрацептиви	161
□ Препоръки при вземане на решение за изписване на орални контрацептиви при жени с епилепсия	162
Епилепсия и менопауза	163
Пл. Божинов	
□ Влияние на менопаузата върху епилепсията	163
▪ По време на перименопаузата	164
▪ По време на менопаузата	164
▪ Към края на менопаузата	164
□ Влияние на епилепсията върху менопаузата.	165
Антиепилептични медикаменти и менопауза.	165
□ Хормонозаместителна терапия и епилепсия	165
Епилепсия и сън	167
Ст. Цеков, Ф. Киров	
□ Структура на съня	168
□ Методи за изследване на съня	169
□ Епилепсия, епилептични пристъпи, сън и бодърстване	170
□ Време на появя на епилептичните пристъпи в цикъла сън/бодърстване	171
□ Епилепсия с изключителна изява на пристъпите по време на сън	171
□ Взаимодействие между сънните стадии и епилептичната активност	172
□ Модулиране на съня и бодърстването от АЕМ	173
□ Диференциална диагноза между разстройства на съня и епилепсия	175
□ Хиперсомния	175
□ Парасомния	175
□ Лечение на сънните нарушения	177

... 160	Еволюция (развитие) на заболяването	
... 161	епилепсия	181
	Г. Панов	
... 162	Епилептогенеза	181
... 163	Рефрактерна епилепсия	184
... 163	□ Оценка на пациенти с резистентни пристъпи	188
... 164	□ Чести клинични грешки	189
... 164	□ Пациентът с рефрактерни пристъпи и неговото семейство	191
... 164		
... 165	Психични проблеми при болни с епилепсия	193
... 165	□ Класификация на психичните разстройства при болни с епилепсия	195
... 165	▪ Продромални психични прояви	195
... 165	▪ Иктални психични прояви	195
... 167	▪ Интериктални психични прояви	196
... 167	□ Промяна в честотата на пристъпите и психични разстройства	196
... 168		
... 169	Психотични разстройства при епилепсия	198
... 170	□ Психотични разстройства, свързани с епилептичните пристъпи	198
	▪ Иктални психотични епизоди	198
... 171	▪ Постиктални психотични епизоди	198
... 171	▪ Интериктални психотични епизоди	199
... 171	□ Лечение на психотичните епизоди	200
... 172		
... 172	Афективни разстройства при болни с епилепсия	201
... 173	□ Латерализация на епилептогенния фокус	202
... 173	□ Класификация на афективните разстройства при епилепсия	202
... 175	□ Биполярни разстройства и мания	204
... 175	□ Лечение	204
... 175		
... 177	Тревожни разстройства при болни с епилепсия	205
... 177	□ Фобийни тревожни разстройства	205
... 177	□ Генерализирано тревожно разстройство	206
... 177	□ Паническо разстройство	206
... 177	□ Обсесивно-компултивно разстройство	206

Личностнови разстройства при епилепсия	206
□ Исторически схващания	207
□ Честота	208
□ Нови класификационни модели	208

ЕТИЧНИ И ПРАВНИ ВЪПРОСИ ПРИ

БОЛНИ С ЕПИЛЕПСИЯ

С. Александрова, Пл. Божинов

□ Общи етични въпроси	211
□ Информирано съгласие	212
□ Годност за шофиране	213
□ Права и ограничения на болните от епилепсия	216
▪ Специфични права и ограничения при болни с епилепсия в България - наредби	217
▪ Епилепсия и работа	219
▪ Здравна реформа и закон за здравното осигуряване	220
▪ Етика на изследователската работа в областта на епилепсията	223
□ Епилепсия и конфиденциалност	226
▪ Хипократова клетва	226
▪ Женевска декларация	226
▪ Международен кодекс за медицинска етика	226
▪ Кодекс на професионалната етика в България	227
▪ Наказателен кодекс	227
▪ Закон за здравето	227
▪ Аргументи в полза на абсолютна тайна	229
▪ Аргументи в полза на относителна тайна	229

... 206	ДА ЖИВЕЕШ С ЕПИЛЕПСИЯ ИЛИ АКТУАЛНИ ВЪПРОСИ,	
... 207	ВЪЛНУВАЩИ ПАЦИЕНТИТЕ	233
... 208	Пл. Божинов, С. Александрова	
	□ Епилепсия и работа	233
	1. Как епилепсията влияе върху професията на болните?	233
	2. Какви са правата на работодателя за достъп до медицинска информация за работещите?	233
... 211	3. Какви са взаимоотношенията лекар - работодател?	234
	4. Да съобщите ли за заболяването си при кандидатстване за работа?	234
... 211	5. Да съобщите ли на колегите си за епилепсията?	236
... 212	6. Какви мерки за оказване на първа помощ са необходими на работното място?	236
... 213	□ Мерки за безопасност в дома	237
	□ Пътуване	238
... 217	□ Действия при бедствия	239
... 219	□ Справяне със стреса	240
... 220	□ Сън и почивка	240
	□ Епилепсия и спорт	241
... 223	□ Диета	242
... 226	□ Прием на алкохол	242
... 226	□ Сексуалност и взаимоотношения с околните	243
... 226	□ Епилепсия и наследственост	243
... 226	□ Епилепсия и осиновяване	243
... 227	□ Съвети при деца, болни от епилепсия	244
... 227	□ Съвети при болни с фотосензитивни епилепсии	245
... 227	□ Могат ли децата, болни от епилепсия, да учат в нормално училище?	245
... 229	□ Проблеми с полицията	246
	□ Може ли епилепсията да причини криминално поведение?	246
	□ Поставиха ми диагноза епилепсия, но изследванията ми са нормални. Защо?	247
	□ Има ли алтернатива антиепилептичната терапия?	247
	□ Каква е ролята на религията в лечението на епилепсията?	247

☐ Поставиха ми диагноза епилепсия.	248
Цял живот ли ще страдам от това заболяване?	248
☐ Проблеми с лекуващия лекар	248
☐ Причини, за да пожелаете да смените своя лекар	249
■ Липса на адекватна комуникация	249
■ Loша атмосфера	249
■ Моят лекар е студен и забързан и не ме приема като индивидуалност	249
■ Лекарят “не ме слуша”	249
■ Моят лекар не приема проблема ми сериозно	250
■ Няма изгледи моят лекар да свърши добре тази работа	250